

Sibel Güven, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, s.guven@comu.edu.tr

KİTAP İNCELEMESİ
EĞİTİM BİLİMLERİNİN GELİŞİMİ
Gaston Mialaret
Çev. Hüseyin İzgar-Musa Gürsel

Gaston Mialeret tarafından yayınlanan Eğitim Bilimlerinin Gelişimi adlı kitap 2010 yılı baskısı olup 108 sayfadan oluşmaktadır. Kitap dört sayfadan oluşan Giriş'in ardından sunulan yedi (7) bölümden oluşmaktadır. Kitabın genelinde eğitimle ilgili bilimsel araştırmaların yeni alanlara açılması ve geleneksel disiplinler ile yeni ilişkiler kurulması gerekliliği üzerinde durulmuştur. Yazar, eğitim bilimlerinin diğer bilim dallarından bağımsız bir bilim dalı olma ve diğer bilim dalları ile bütünleşme sorununu açıklık getirmektedir. Ayrıca Eğitim Bilimleri kavramının kullanılması, yayılması ve tanımlanması da kitapta ayrıntılı bir şekilde irdelenmiştir. Kitapta eğitim bilimleri ifadesi yeni gerçeğe uygun düşen çok daha derin bir nedene dayandırılmaktadır. Böylece eğitim bilimleri ifadesinin boş bir iddianın ifadesi olmadığına açıklık getirilmiştir.

"Eğitim Kavramının Gelişimi" başlıklı birinci bölüm dört bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler sırasıyla Eğitim Kavramının Dört (4) Temel Anlamı, Eğitimin Gelişimi, Eğitimi Tanımlama Çalışmaları, Eğitim Durumları olarak sıralanmaktadır. Öncelikli olarak yazar, "eğitim" sözcüğünün hangi anlamlara geldiğinden ve ortaya çıkışından bahsetmektedir. Eğitim sözcüğünün Latince kökenli iki kelime olan "educare" ve "educer"den türediğini, bu kelimelerden educare yani çocuğu bilgi ile beslemek educere'nin ise çocuğu toplumun isteklerine göre yetiştirmek olarak tanımlandığını belirtmektedir. Yazar, eğitimi bir sosyal kurum olarak irdelemiştir. Yazar, eğitim bilimlerinin gelişiminden bahsederken eğitimde geçen sürenin insan hayatında önemli bir yere sahip olduğunu ve medyanın okul dışında çocukları etkileyen bir okul olduğu üzerinde durmaktadır. Yazar eğitimi tanımlama çalışmaları bölümünde ise, öncelikle öğretmenin rol ve görevlerini tanımlamış, eğitim değeri kavramlarını belirlenmeye çalışmış, eğitim durumlarını sadece beşeri değişkenlerle sınırlamadan şemalarla anlatma yoluna gitmiştir. Eğitim durumları bölümünde ise yazar, eğitim durumlarını eğitim olayları olarak adlandırmıştır. Eğitim durumlarının çok sayıda faktörden etkilendiği ve bulunduğu ortamın özelliklerini etkilediğini belirtmiştir.

"Eğitim Durumlarını Belirleyen Öğelerin" anlatıldığı ikinci bölüm; Eğitim Durumunun Genel Koşullarını Oluşturan Öğeler, Eğitim Durumlarının Bölgesel Koşullarını Oluşturan Öğeler, Eğitimin Özel Koşullarını Oluşturan Öğeler olmak üzere üç (3) alt başlık altında oluşturulmuştur. Yazar bu bölümde öncelikle eğitim durumlarının gelişimle olan bağlantısı üzerinde durmuş ve bu durumların oluşmasındaki birçok etken üzerine yoğunlaşmıştır. Eğitim durumlarının genel koşullarını oluştururken bu öğelerin asla birbirinden ayrılmayacağını anlatmıştır. Yazar eğitim durumlarının bölgesel koşullarını oluşturan öğeleri anlatırken sosyal çevrenin, eğitim kurumlarının mimari yapısının, öğretmen grupları arasında olan iş birliğinin bölgesel farklılık gösterdiğini ve eğitim üzerinde etkili olduğuna değinmiştir. Eğitimin özel koşullarını oluşturan unsurlar olarak öğrencilere belirli davranışların kazandırılacağı özel sınıfların gerekliliği, öğretmenin sınıflar bazında farklı tip ilişkiler geliştirmesi anlatılmıştır. Bu bölümde eğitim olayının tek yönlü değil birçok aşama ve birçok yönde ele alınması gerekliliği savunulmuştur.

"Eğitim Bilimlerinin Genel Tablosu" başlıklı üçüncü bölüm iki (2) alt bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler sırasıyla, Varlık Bilimlerinden Hareket Eden Sınıflama, Eğitim Bilimlerinde Uygulama ve Sınıflama olarak sıralanmıştır. Bu bölümler kendi içinde alt başlıklara ayrılmıştır. Varlık bilimlerinden hareket eden sınıflama incelendiğinde yazarın bu bölümü kendi içinde üç bölümde ele aldığı görülmektedir. Bunlardan ilki Genel ve Bölgesel Koşulları İnceleyen Bilimlerdir ve yedi (7) grupta toplanmıştır. Bunlar; eğitim tarihi, eğitim sosyolojisi, eğitim etnolojisi, okul istatistiği, eğitim ekonomisi, okul yönetimi mukayeseli eğitim olarak sıralanmıştır. İkincisi Eğitim Sürecini ve Eğitim Durumlarını İnceleyen Bilimlerdir dört (4) grupta ele alınmıştır. Bunlar; Eğitim işinin koşullarını inceleyen bilimler, program ve öğretim kurumlarını inceleyen bilimler, yöntem ve teknik bilimleri ve

değerlendirme bilimidir. Yazar bu bölümde bu bilimlerin aracılığı ile eğitim sürecinin somut problemlerini ortaya koymak için izlenen yol ve yöntemlerin değiştirilerek eğitim durumlarının dinamiklerini ortaya koymuştur. Eğitim Bilimlerinde Uygulama ve Sınıflama alt başlığı ise; kendi içinde eğitim uygulaması ve eğitim bilimlerinde sınıflama olarak ayrılmıştır. Yazar bu bölümde eğitim uygulamasında sınıf öğretmenini eğitim uygulayıcısı olduğuna değinmiş eğitim sürecinin üç temel öğesini; politikacının tercihinin veya kararının fonksiyonları, yönetimin fonksiyonları ve eğitim eyleminin fonksiyonları olarak incelemiştir. Böylece eğitim uygulamasının farklı yönleri ortaya konmuştur. Yazar bu bölümü eğitim bilimlerinin sınıflamasını yaparak bitirmiştir.

"Eğitim Bilimlerinde Disiplinler Arası Yaklaşım" başlıklı dördüncü bölüm Eğitim Bilimlerinde İç Disiplin adlı bir alt bölümden oluşmaktadır. Bu bölüm kendi içinde eğitim bilimlerinde çeşitlilik ve bütünlülük, disiplinler arası yaklaşım, disiplinler dışı yaklaşım, disiplinler içi yaklaşım gibi bölümlere ayrılmıştır. Yazar eğitim bilimlerinde çeşitlilik ve bütünlülük bölümünde eğitimin her açıdan ve bütün boyutları ile kavranmasına yardımcı olmak için bütün disiplinlere başvurmanın gerekliliğinden bahsetmiştir. Bu bölümde genel olarak eğitimin disiplinler arası yaklaşımın eğitim için gerekliliği, disiplinler dışı yaklaşımda eğitim olaylarının analizi için farklı disiplin uzmanlarının oluşturduğu işbirliğini çok disiplinlik olarak tanıtmış ve farklı okul disiplinlerinin öğretimi seviyesinde öneminden bahsedilmiştir. Disiplinler içi yaklaşımda ise yazar, eğitim bilimlerinin bütünlüğü sağlamanın anahtarını çok disiplinlilik olduğunun üzerinde durmuştur.

"Eğitimde Araştırma" başlıklı beşinci bölümde yazar ilk olarak eğitim bilimlerini sınıflandırmak için bilimsel araştırmaların önemi ve araştırmaların yöntem ve biçimlerinin farklılık olduğunu vurgulamıştır. Yazar eğitim çevrelerinde kendisine araştırmacı adını koyan insanların olmasında şikâyet etmiş, araştırma düzeylerini belirlemede güçlüklerle karşılaşılmasının sebebini buna bağlamıştır. Yazar "eğitimde araştırma laboratuvarı" ifadesi altında kurumların toplanmasıyla eğitim araştırmalarının bilimsellik, objektiflik ve gerçekçilik kazanacağını ve bu şekilde amaçlanan seviyeye ulaşmanın kolaylaşacağını savunmuştur. Yazar araştırmayı pedagojik durumları ayarlamak bir çaba harcamak olarak tanımlamış, eğitimde iyi bir araştırmacının araştırma koşullarının farklı olabileceğini düşünerek sonuçları değerlendiren biri olmasını gerektiğini belirtmiştir. Genel olarak yazar, belgeler üzerinden yapılmış tarihsel araştırmalardan, görüşme ve gözlem, anket gibi bütün tekniklerden yoğun şekilde faydalanılan deneysel araştırmalara kadar eğitim bilimlerinde her türlü araştırmanın yapılabileceğini, araştırmada çoklu bakış açısının ve çeşitliliğin gerekliliğinden bahsetmiştir. Araştırmanın her aşamasında bilimselliğin ve tarafsızlığın önemine değinerek bu bölümü bitirmiştir.

"Niçin Eğitim Bilimleri" başlıklı altıncı bölümde ise yazar uygulama ve araştırma arasındaki ilişkilerin nasıl kurulduğunu göstererek bu soruyu cevaplamaya çalışmıştır. Yazar niçin eğitim bilimleri sorusunun cevabını öncelikle eğitim bilimlerinin işlevi üzerine durarak açıklamıştır. Eğitim bilimlerinin geleneklere bağlı olma durumundan koptuğunu test edilmiş sonuç ve geçerliliği denenmiş bilgilerden oluştuğunu ortaya koymuştur. Ayrıca yazar bu bölümde eğitim bilimleri ile pedagoji arasındaki farkı açıklamış pedagojinin eğitim bilimlerine göre daha az bütünlülük oluşturduğunu savunmuştur. Yazar bu bölümde her kademedeki geniş bir formasyonun uygulanmasını öngörür. Eğitim bilimleri pedagojik faaliyetlere pratik fayda sağlar başka alanlara ait kuramların uygulanması için zemin oluşturarak araştırmalar arasında bütünlük sağlamada öneminden bahsederek eğitim bilimlerinin gerekliliğini açıkça ortaya koymuştur.

"Eğitim Bilimlerinin Dünü Bugünü Ve Yarın" başlıklı son bölümde ise eğitim bilimlerinin gelişimini oluşumundan geldiği yere kadar incelemiştir. Yazar eğitim bilimlerinden önce pedagojinin var olduğunu pedagoğ olmak için ise birtakım yeterliliklere sahip olmak gerektiğini belirtmiştir. Pedagoji eğitimi veren ve vermeyen okullardan bahsedilip durumları ortaya konmuştur. 1952 yılında oluşturulan bölgesel pedagoji merkezi adıyla yeni bir formasyon eğitimi sistemi oluşturulduğunu, 1947 yılında kurulan ilk Psiko-pedagoji Laboratuvarının önemi üzerine durarak bu bölümü zenginleştirmiştir. Yazar aynı zamanda topraklarımız üzerinde büyük etkisi olan pedagoji üzerine düşüncelerimizi etkileyen UNESCO gibi organizasyonlardan da bahsetmiştir. Yazar gelecek on yılda dönüşüm olacağını her seviyede çalışacak öğretmenlere formasyon kazandırmaya eğitim sisteminin vereceği öneminin artacağını ümit ettiğini belirtmiştir. Yazar konuyu bitirirken yine formasyon eğitimi verecek insanlarında mesleki yeterliliğinin de en iyi şekilde olmasının üzerinde durmuştur.

Kitabın Bilimsel İçerik Açısından Değerlendirilmesi aşağıdaki şekilde ele alınmış ve ulaşılan bazı sonuçlar aşağıda maddeler halinde sunulmuştur:

- Kitap, ele aldığı konu açısından eğitim bilimlerinin gelişiminin değerlendirilmesini içermektedir. Yazar açıklamalar ve tanımlamalar örneklerle konuyu ele almıştır.
- Yazar konuya açıklık getirmek için örnekler ve şekillerden faydalanmıştır.
- Kitap "içerik" açısından bakıldığında sistematik bir ilerleme ile yazılmıştır. Öncelikle Eğitim kavramının tanımı ile başlanıp gelişimi ve önemi şeklinde ele alınmıştır.
- Kitap okuyucuya analiz ve değerlendirme ile kıyas yapma gibi davranışlar kazandırır.

Kitabın Biçimsel, Sistematik, Çeviri ve Türkçe Cümle Ve Yazım Kuralları Açısından Değerlendirilmesi ise aşağıdaki gibidir:

- Kitap toplam 108 sayfadan oluşmaktadır.
- Kitapta Giriş Bölümü dört 4 sayfadan oluşmaktadır. Toplam 108 sayfalık bir kitap için dört 4 sayfalık bir giriş normaldir.
- Son bölümün son sayfasında sonuç ele alınmıştır. Kitapta ayrıca sonuç bölümü oluşturulmamıştır.
- Kitapta iki 2 sayfalık Bibliyografya (Kaynakça) bölümü bulunmaktadır. Bu bölümden toplam yirmi sekiz 28 yabancı kaynak bulunmaktadır.
- Kitap yabancı dilden çevrildiği için çeviriye önsöz bölümü oluşturulmuştur.
- Kitabın arka kapağında ISBN numarası yer almaktadır.
- Kitap küçük ebatlarda dizayn edilmiştir.
- Yazım ve imla kurallarına uyulmuştur.

Sonuç olarak bu kitabın eğitim bilimlerine farklı bir bakış kattığı bu nedenle özenle okunarak irdelenmesi gerektiği söylenebilir. Özellikle lisansüstü düzeylerde eğitim bilimlerinin kapsamı ve çalışma alanlarının değerlendirilmesinde farklı bir bakış açısı sunan kitaplardan biri olduğu söylenebilir.

Kaynak: Mialeret, G. (2010). *Eğitim Bilimlerinin Gelişimi*. Nobel Yayıncılık, Ankara.